

Белгісіз
Антрабін ауданындағы ЖОББМ КММ-нің»
Б. Ж. Жумагулова

«Үкілідомбыра»

үйірмесі

Жетекшісі: *Л.М.Абилхайырова*

2021-2022 ж

Бекітемін:

«Б.Сейсенбаев атындағы ЖОББМ»

КММ-нің директоры

Б.Ж.Жумагулова

«Үкілі домбыра» үйірмесінің кестесі

2021-2022 оқу жылы

№	Класы	Оқушы саны	Өтетін күні	Сағаты	Жауапты
1	3-4-5-6 кл		Дүйсенбі	10:00-12:00	Абилхайырова Л.М
2	3-4-5-6 кл		Сейсенбі	10:00-12:00	
3	3-4-5-6 кл		Сәрсенбі	10:00-12:00	
4	7-8-9-10 кл		Бейсенбі	16:00-17:00	
5	7-8-9-10 кл		Жұма	15:00-16:00	

Үйірме жетекшісі:

Абилхайырова Л.М

Алғысөз

Домбыра көне аспап және ол қазақ пен кіндік тесулыстардың бәріне ортақ мүлік , домбыра мәдениетінің меншігі тамыры тарихқа терен жайылған , байырғы аспап. Әрбір олкенің күй өнері әртүрлі және аспаптарының да тұрқы жағынан өзгешілігі бар .

Оқушыларға осы қоңыр дауысты домбыраның шығу тарихын , мәдениетін , ерекшелігін үйрету . Ата – бабаларымыздың айттып кеткен ақыл-өсиет , күй қазынамызды жас ұрпақтарға жалғасын таба білдіру . Ұлттық дәстүр мен салт – сана тағылымын жас жеткіншек бойына дарытып , оның жан жүйесіне оятуға , өнерге деген ынтықтасын арттыруда қазақтың қасиетті де киелі қара домбырасының атқаратын ролі ерекше .

Домбыра үні өзін тәңды быстық бояуымен , алуан түрлі желіс – қағыстарымен қатар , өте бай көркем барздық әлемімен де айқындалып , қазақ халқының тарихи дүниетанымы және психологиялық ерекшеліктері мен тығыз байланысып жатады . Домбыра үйренуде тек күй тарту немесе оны ән әуеніне қосу ғана емес , сондай – ақ домбырада пьеса орындаушылық өнері де кеңінен орын алған . Соған байланысты мұнда оның ыңырау ерекшеліктері , өзіндік түрлі әдіс - тәсілдері ойға қоныс аударып , түрде өрнектелген . Осы орайда оқушының домбыра тартуымен өнерінің табиғи логикалық жүйесімен баспалдақты түрде - алғашқы қағыстар , перне басу , әртүрлі дыбыс шығару әдіс – тәсілдерін , жеңіл ән әуендерін үйренуден басталады . Одан әрі халық күйшілерінің төкпекүйлер мен шерітпекүйлерді өнерімен қосып бітіріп , тәртіпті ұстауға қабілетті екендігі аңғарылады .

«Қолына домбыра ұстаған балаға имандылық пен дарындылықтың жылуы дарып , қатігездік тәнаулақ болады » , - деген нақыл сөз де үлкен шындық жатыр . Өйткені домбыра үлкен рухани адамгершілік мектебі , баға жетпес эстетикалық өмір оқулығы .

Мақсаты

: Оқушыларға домбыра аспабын ойнау шеберлігін кәсіби дұрыс меңгеру , қазақ халқының ұлық күйшілерінің , сал серілердің өнерлерімен танысу . Домбырада қолданылатын штрихтар , әдістерді меңгеру . Сахнаға шығу , өзін – өзі ұстау мәдениетін үйрету .

Міндеті: Оқушыларды қазақ халқының тіліне , салт – дәстүріне , тарихына , мәдениетіне , рухани қасиеттеріне құрмет сезіміне ояту . Халқына деген құрмет және мәдени мұраларын қастерлеуге бағыттау .

Өткеноқужылындағыбағдарламағатокталу:Күйлергежекетокталу , талқылау .Түсіндіру, тексеру .

Күрделірепертуардағыкүйлер :Әртүрліжанырдағыкүйлергетокталу , түсіндіру .Солқолқимылерекшеліктері .Шерітпекүйлертуралытүсінік .

А.Жұбанов «Би күйі» .Күйдіңшығутарихынатокталу .Он қолжәнесолқолқимылерекшеліктерінтүсіндіру .Үнтаспадантындату . Құрманғазыныңкүйі «Алатау » күйі .Күйдіңорындалушеберлігінтүсіндіру .Бас буын , орта буын , сағабуындарынтүсіндіру , тексеру .Ансамбльменжұмыс .

Шерітпекүйлері:Шерітпекүйлерментанысу .Шерітпекүйлердіңқағысы , тарихынатокталу.Ойнапкөрсету , түсіндіру .Шерітпеқағыстарынажаттығу.

Халықәндері:Халықәндерітуралытүсінік .Ансабльменқостау .Әндердің нюанс ырғағынтүсіндіру .

Қорытынды :Қайталаусабағы .Жылдыққорытындыконцерткедайындалу .

Бағдарламаныіскеасырушарттары :

- Сабақжүргізетіноқукабинетініңболуы .
- Қажеттіқұжаттардыңболуы .
- Балалардыңжасерекшеліктерінқадағалау .
- Қажеттітехникалыққұралдарынпайдалану . (үнтаспа , күйтабак , бейнетаспалар)
- Балалардың ой – өрісіндамыту .

Күтілетін нәтиже :

Бағдарламанәтижесіндеоқушылардыңбойындағыжақсықасиеттер ,орындаушылықмәдениетінсақтау , салт - дәстүрін , отаншылдықсезімінояту , ұлтжандылығымықты , халықазынасынкөзініңқарашығындайсақтайтынтұлға болу .

Бағдарлама мазмұны

Кіріспе : Домбыра аспабының шығу тарихы

. Жолқау іпсіздікережесі туралы мағлұмат беру .

Домбыра және оның түрлері

: Батыс Қазақстан домбырасының үлгісі және шығу тарихы. Арқа домбырасының үлгісі және шығу тарихы. Мазмұнын сұрау , түсіндіру .

Домбыра аспабының суретін салу , тексеру. Көне аспаптардың айырмашылығы

Домбыраның құрлысы мен күтімі

: Домбыра аспабының бөлшектерінің құрлысы . Түсіндіру . Тексеру.

Домбыраны күтіп ұстау .

Домбыраның құлақ күйі : Төменгі ашық соль ішегі туралы түсінік

. Жоғары ашық ре ішегі туралы түсінік . Түсіндіру . Тексеру , талқылау .

Оқушының домбыра тартуға дайындау : Домбырашының отырысы . Түсіндіру

. Ер бала мен қыз баланың домбыра ұстау айырмашылығы .

Екі қолдың қойылымы : Оң қол мен

сол қол саусақтарының қойылымы мерекшеліктері . Оң қол қағыс штрихтарының үйрену

. Сол қол саусақтарының қойылымы . Этюдтер. Тексеру , талқылау .

Оқушының сахнаға тәрбиелеу : Сахна режелері . Шәкірттің сахнадағы жүріс –

тұрысы , оның көпшілік алдында өнер көрсетуі .

Жаттығу , этюдтер үйрету : Екі түрлері . Төмен –

жоғарғы қағыстарға жаттығу . Сұқ саусақ арқылы орындалатын жаттығулар .

Күйдегеніміз не

? Оқушыларға күй атасы туралы және шығу тарихы туралы мәлімет беру

. Қайталау . Талқылау . Домбыра күйлері және түрлері . Буындар мен

сағаларды меңгерту . Жеке тексеру .

Репертуады көбейту : Домбырада жеңіл әуенді жаттығуларды үйрету

. Шағын күйлерге тоқталу . Оқушының деңгейіне қарай шығармаларды үйрету .

Қорытынды : Оқушыларды жеке тексеру . Күйлерді қайталау

. Жылдық қорытынды концертке дайындалу .

Директордың тәрбие ісі жөнінде
орынбасары: *Машк* Молдабаева Ж.М

«Үкілі домбыра» үйірмесінің 2021-2022 оқу жылын арналған күнтізбелік жоспары
1-топ аптасына-3 сағат

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны			Уақыты
		барлығы	теор	прак	
	Күй «Әке толғауы»	11	5	6	
1	Оң қолдың қағыстары	1	1	1	06.09
2	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	1	1	07.09
3	Перне басу. Қағыстыру	1	1	1	08.09
4	Буынға бөліп ойнау	1			13.09
5	Жатқа ойнау	2	1	1	14,15.09
6	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	2	1		20,21.09
7	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		1	22.09
8	Ансамбльмен ойнау қайталау	2		1	27,28.09
	Күй «Келіншек»	7	2	5	
9	Оң қолдың қағыстары	1		1	03.10
10	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1		1	04.10
11	Перне басу. Қағыстыры	1		1	05.10
12	Буынға бөліп ойнау	2	1	1	10,11.10
13	Жатқа ойнау	2	1	1	12,17.10
14	Күй Нәрағашы		3	3	
15	Дыбыс тазалығымен жұмыс	1			18.10
16	Ансамбльмен ойнау	2	1	1	19.10,24.10
17	Ансамбльмен ойнау	2	1	1	25,26.10
18	Ансамбльмен ойнау	1	1	1	31.10
	Дәулеткерей «Тойбастар»	19	9	10	
19	Оң қолдың қағыстары	1			07.11
20	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1		1	08.11
21	Перне басу. Қағыстыру	1			09.11
22	Буынға бөліп ойнау	1	1	1	14.11
23	Буынға бөліп ойнау	2	1	1	15.11.16.11
24	Буынға бөліп ойнау	2	1	1	21.11,22.11
25	Жатқа ойнау	2	1		23.11,28.11
26	Динамикалық белгілермен жұмыс	1			29.11
27	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1		1	30.11
28	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1	1		05.12
29	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	1		06.12

30	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1		1	07.12
31	Ансамбльмен ойнау	2	1	1	12.12
32	Ансамбльмен ойнау	1	1	1	13.12
33	Ансамбльмен ойнау	1		1	14.12
34	Ансамбльмен ойнау қайталау	1	1	1	19.12
	«Сүгірдің термесі»				
35	Оң қолдың қағыстары	1		1	20.12
36	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	1	1	21.12
37	Перне басу. Қағыстыру	1		1	26.12
38	Буынға бөліп ойнау	3	2	1	27,28.12.09.01.2023.ж
39	Буынға бөліп ойнау	2	2	2	10.01.11.01
40	Буынға бөліп ойнау	2	1	2	16.01.17.01
41	Жатқа ойнау	3	1	1	18,23,24.01
42	Жатқа ойнау	3		1	25,30,31.01
43	«Мен қазақпын»әні				
44	Динамикалық белгілермен жұмыс	1	1		01.02
45	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1	1	1	06.02
46	Техникамен жұмыс. Жаттығулар жасау	1	1	2	07.02
47	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	1	1	08.02
48	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2	1	1	14,15.02
49	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2	1	1	16,2102
50	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	2	1	1	22,23.02
51	Ансамбльмен ойнау	2	1	2	28.02.01.03
52	Ансамбльмен ойнау	1	1		02.03
53	Ансамбльмен ойнау	3	1	3	09,14,15.03
54	Ансамбльмен ойнау	3	1		1.6.03.04,05.04
55	Қиын қағыстармен танысу қар қағыс	1	1		11..05
56	Орама қағыс	3	1	1	12,13.18.04
57	Адай қағыс	3	1	1	19,20,25..04
58	Ілме қағыс	3	1	2	27.04.03,04.05
59	Дыбыс тазалығымен жұмыс	3	1	1	.11,16,17.05.
60	Ансамбльмен ойнау	2	1	2	18,23,.05
61	Барлық өткен күйлерді қайталау	2	1	1	24,25..05
62	Өткен күйлерді қайталау	3	1	1	15,16,17.05
63	Үйренген әндерді пысықтап еске түсіру	3	1	1	22,23,24.05

Директордың тәрбие ісі
жөніндегі орынбасары: *Анап* Молдабаева Ж.М

«Үкілі домбыра» үйірмесінің 2021 – 2022 оқу жылына арналған күнтізбелік
жоспары
Домбыра үйірмесі
1 – топ

№	Сабақтың тақырыбы	Сағаты саны	Мерзімі
	Қазақ халық аспабы домбыра	11с	
1	Домбыра аспабының шығу тарихы	1	02.09 2021. ж
2	Домбыраның құрылысы	1	03.09 2021.ж
3	Домбырашының отырысы мен аспап ұстауы	1	10.09 2021.ж
4	Домбыра қағыстары,саусақтармен жұмыс жасау	1	11.09
5	Музыкалық дыбыстардың ұзақтығы, жазылуы	1	17.09
6	Перне басып ойнау	1	18.09
7	№1 жаттығу	1	24.09
8	№2 жаттығу	1	25.09
9	Күйлер туралы түсінік	1	01.10
10	Күй және күйшілер туралы бейнефильмдер	1	02.10
11	Күйші-композиторлар	1	08.10
	Тастанов Би күйі	7с	
12	Оң қолдың қойылымы	1	09.10
13	Сол қолдың қойылымы	1	15.10
14	Перне басу.Қағыстар	1	16.10
15	Буынға бөліп ойнау	1	22.10
16	Жатқа ойнау	1	23.10
17	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	29.10
18	Ансамбльмен ойнау	1	30.10
	Халық әні Еркем-ай	8с	
19	Оң қолдың қойылымы	1	12.11
20	Сол қолдың қойылымы	1	13.11
21	Перне басу.Қағыстар	1	19.11
22	Буынға бөліп ойнау	1	20.11
23	Жатқа ойнау	1	26.11
24	Техникамен жұмыс.Жаттығулар жасау	1	27.11
25	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	03.12
26	Ансамбльмен ойнау күйлерді қайталау	1	04.12

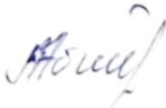
	Халық күйі «Нәр ағашы»	8с	10.12
27	Оң қолдың қойылымы	1	11.12
28	Сол қолдың қойылымы	1	16.12
29	Перне басу.Қағыстар	1	17.12
30	Буынға бөліп ойнау	1	23.12
31	Жатқа ойнау	1	24.12
32	Техникамен жұмыс.Жаттығулар жасау	1	13.01 2022.ж
33	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	14.01
34	Ансамбльмен ойнау	1	20.01
	Ән «Туған жер»	8с	21.01
35	Оң қолдың қағыстары	1	27.01
36	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	28.01
37	Перне басу.Қағыстар	1	03.02
38	Буынға бөліп ойнау	1	04.02
39	Жатқа ойнау	1	10.02
40	Техникамен жұмыс.Жаттығулар жасау	1	11.02
41	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	17.02
42	Ансамбльмен ойнау қайталау	1	18.02
	Халық күйі Тепеңкөк	10с	
43	Оң қолдың қағыстары	1	24.02
44	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	25.02
45	Перне басу.Қағыстар	1	03.03
46	Буынға бөліп ойнау	1	04.03
47	Жатқа ойнау	1	10.03
48	Техникамен жұмыс.Жаттығулар жасау	1	11.03
49	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	17.03
50	Ансамбльмен ойнау	1	18.03
51	Ансамбльмен ойнау	1	07.04
52	Ансамбльмен ойнау	1	08.04
	Күй Айжан қыз	12с	
53	Оң қолдың қағыстары	1	14.04
54	Сол қолдың саусақ басу тәртібі	1	15.04
55	Перне басу.Қағыстар	1	21.04
56	Буынға бөліп ойнау	1	22.04
57	Буынға бөліп ойнау	1	28.04
58	Буынға бөліп ойнау	1	29.04
59	Жатқа ойнау	1	05.05
60	Динамикалық белгілермен жұмыс	1	06.05
61	Техникамен жұмыс жаттығу жасау	1	12.05
62	Техникамен жұмыс жаттығу жасау	1	13.05
63	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	19.05
64	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	20.05

Б.Сейсекенов атындағы жалпы орта білім беретін мектебі КММ-нің
2021 – 2022 оқу жылында жыл бойынша «Үкілі домбыра» үйірмесінің
жүргізілген жұмысына

Хабарлама

Үйірме оқушылармен жыл бойынша үйренген ән-күйлерін домбыра аспабында қайталап дыбыс тазалығына және ән-термелердің сөзін жатқа айтуына көңіл бөлінді. Ортаншы топ оқушыларына халық күйі «Тепеңкөк» күйі үйретілді. Дыбыс тазалығына және ансамбль түрінде шығарылды. Жоғарғы топқа халық әні «Беуайдай» және «Қасиетті домбыра» әндерін үйретіп сөзін жатқа айтуын қадағалап дыбыс тазалығына және қағыстарына көңіл бөлінді. Топпен ойнауға дағдыланды «Нәрағашы», «Келіншек» күйлері, «Туған жер» әні және «Еркесылқым» күйі мен «Мен қазақпын» әндерін жатқа айтып домбыра аспабында айтуға машықтанды. Жыл бойына үйренген шығармаларын домбыра аспабында жақсы меңгеріп тартуға дағдыланды. Осы орайда үйірме оқушыларымен «Домбыра дастан» үйірмесінің негізгі міндеті ұлттық тәрбие көзі ретінде халық музыка аспаптарының үнділігі саздылығы көркем эстетикалық тереңірек талдау арқылы балаларды өз Отанының азаматы болуға баулып, оның ұлттық көзқарасымен санасын ояту.

Үйірме жетекшісі:

 Л.М.Абилхайырова